

Inbreng

Verordening duurzaam gebruik gewasbeschermingsmiddelen

De door de Europese Commissie voorgestelde Sustainable Use Regulation (SUR, Verordening Duurzaam Gebruik Gewasbeschermingsmiddelen) heeft een eenzijdig doel en een eenzijdige aanpak. Om een reductie van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen te bereiken wordt een groot aantal regels opgelegd, zoals de beoordeling van de middelen met de Harmonized Risk Indicator, het voorschrijven van IPM-werkwijzen en de wijze van advisering. LTO Nederland mist in de voorgestelde verordening het perspectief voor de agrarische ondernemer en het stimuleren van de doorontwikkeling van duurzame teeltsystemen en weerbare planten.

LTO Nederland onderschrijft de transitie naar weerbare teeltsystemen en weerbare planten, met een beperkte, gerichte inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen. LTO Nederland heeft haar visie om dit te realiseren verwoord in de [Ambitie Plantgezondheid 2030 'Gezonde teelt, gezonde toekomst'](#). Nog belangrijker, boeren en tuinders werken in hun bedrijven al volop aan nieuwe teeltconcepten. Zij vragen om ondersteuning in het verder doorgaan op het pad van de transitie, niet om nog meer regels en voorschriften.

Verminderd gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen betekent een transitie naar andere, meer weerbare, teeltsystemen, robuuste rassen en naar groene middelen. LTO Nederland zet zich hier ook voor in, onder andere in het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming en in vele onderzoeks- en kennisverspreidingsprojecten. Dit wordt hierna toegelicht onder 'Nederlands agrarisch bedrijfsleven investeert in verduurzaming' en 'Samenwerken aan verduurzaming'.

- ➔ LTO Nederland roept de Tweede Kamer op om boeren en tuinders te ondersteunen in de transitie naar weerbare, duurzame teeltsystemen en weerbare planten. Ondernemers vragen onder andere stimulansen voor verduurzaming, toelating van moderne veredelingsstechnieken. Er is geen behoefte aan nog meer administratieve regels zonder toegevoegde waarde.
- ➔ De stip op de horizon richting 2030 is bepalend voor strategische keuzes en investeringen van vandaag en morgen. Boeren en tuinders gaan dus een langjarige commitment aan en vragen in ruil daarvoor tijd, continuïteit en zekerheid. Willen we in 2030 daadwerkelijk grote stappen hebben gezet richting de realisatie van de doelen, dan vraagt dat een versnellingsimpuls met een additionele bijdrage vanuit LNV van € 30 mln per jaar voor fundamenteel en praktijkonderzoek en voor kennisverspreiding.

LTO Nederland roept de Tweede Kamer op om in de begroting van het ministerie van LNV vanaf 2023 jaarlijks deze gevraagde extra € 30 mln vrij te maken.

SUR eenzijdig in doel en aanpak

De SUR heeft een eenzijdig doel: het verminderen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen, zonder perspectief te bieden aan boeren en tuinders hoe te komen tot weerbare teeltsystemen, weerbare bodems en weerbare planten.

De SUR heeft een eenzijdige aanpak: een vermindering van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen door het voorschrijven van IPM-werkwijzen. De SUR stelt een absolute reductie in het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen centraal. Terwijl het niet moet gaan over de reductie in kg-en, maar om de vermindering van de milieu-impact.

De SUR gaat uit van één aanpak voor alle sectoren: open teelten – bedekte teelten – eenjarige teelten – meerjarige teelten. Met deze 'one size fits all' benadering wordt voorbij gegaan aan kenmerken van de verschillende sectoren en aan de lopende initiatieven voor verduurzaming van de teelten. Dit laatste gebeurt in nauwe samenwerking met de Nederlandse overheid en onderzoeksinstituten. Dit wordt hierna toegelicht onder 'Nederlands agrarisch bedrijfsleven investeert in verduurzaming' en 'Samenwerken aan verduurzaming'.

Bevorderen innovaties

LTO Nederland mist het perspectief voor de agrarisch ondernemer om tot verduurzaming van de gewasbescherming over te gaan en te blijven innoveren. Dat perspectief kan worden geboden door de ontwikkeling en toepassing van onder andere onderstaande innovaties zowel inhoudelijk als financieel te stimuleren:

- Precisieland- en tuinbouw;
- Biologische land- en tuinbouw;
- Ontwikkeling IPM-tools voor duurzame teeltsystemen;
- Kennisverspreidingsprogramma's.

Precisietoepassingen van gewasbeschermingsmiddelen zijn voorbeelden van innovatieve, digitale oplossingen in de land- en tuinbouw, die nauw aansluiten bij de bedrijfsvoering en bij het handelingsperspectief van de ondernemers. Ondernemers hebben interesse in technieken waarbij middelen pleksgewijs worden toegediend. Hiermee worden middelen, chemisch én groen, op het juiste moment, op de juiste plaats en in de juiste dosering toegepast. Door deze lagere dosering, eventueel gecombineerd met gerichte toediening, is er minder emissie naar de omgeving en milieu, waaronder oppervlaktewater bij een effectieve gewasbescherming. Het [WUR-rapport Precisielandbouw en Gewasbescherming](#) beschrijft enkele onderzoeken naar diverse vormen van precisietoepassing. Het rapport bevestigt dat precisietoepassingen leiden tot een besparing op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen van 10% tot 90%. Middels allerlei programma's, waaronder de Nationale Proeftuin Precisielandbouw (<https://www.proeftuinprecisielandbouw.nl/>), wordt kennis overgedragen en worden ondernemers gestimuleerd te investeren in precisietechnieken.

De innovatieve precisietechnieken zijn driftarm en leiden nauwelijks tot emissies naar de omgeving en milieu, zo blijkt onder andere uit de Nationale Proeftuin Precisielandbouw. Hiermee is het niet nodig om brede spuitvrije zones langs kwetsbare gebieden in te stellen.

- ➔ LTO Nederland pleit ervoor om in de verordening laagdrempelige stimuleringsprogramma's op te nemen en middelen beschikbaar te stellen voor deze programma's:
 - Precisieland- en tuinbouw;
 - Biologische land- en tuinbouw;
 - Ontwikkeling IPM-tools voor duurzame teeltsystemen;
 - Kennisverspreidingsprogramma's.

De verduurzaming wordt gestimuleerd door een laagdrempelige en versnelde toelating van laag-risico stoffen, van basisstoffen en van biologische middelen, samen vaak de groene middelen genoemd. Dit moet worden gefaciliteerd en versneld. Daarnaast is het toestaan van moderne veredelingstechnieken, zoals CRISPR-Cas, noodzakelijk om versneld tot weerbare rassen te komen.

- ➔ LTO Nederland blijft ervoor pleiten dat de wettelijke barrières voor moderne veredelingstechnieken en groene middelen worden weggenomen en dat toepassing ervan wordt gestimuleerd.

Lagere opbrengsten en eerlijke prijs voor ondernemer

In de toelichting op de nieuwe regelgeving staat vermeld dat de regels kunnen leiden tot lagere opbrengsten. De Europese Commissie gaat ervan uit dat de boeren en tuinders de lagere opbrengsten en hiermee hogere prijzen zelf afstemmen en oplossen met ketenpartijen. De langjarige praktijk leert dat het doorberekenen van een hogere prijs in de keten zeer moeilijk is, gezien de kostprijs gedreven wordt door inkoopstrategieën van ketenpartijen. LTO Nederland constateert dat het komen tot een eerlijke prijs voor de agrarische ondernemer meer inzet van alle betrokkenen vraagt: ook van de Europese Commissie, van het Europees Parlement en van de Nederlandse overheid.

IPM-aanpak frustrleert innovatie

De Nederlandse land- en tuinbouw kent een grote diversiteit aan teelten en sectoren. Denk aan voor Nederland kenmerkende sectoren zoals de glastuinbouw, sierteeltsector en de pootgoedsector, met een hoge toegevoegde waarde en een hoge productkwaliteit. Iedere sector, maar ook ieder bedrijf, kent ook een eigen tempo in invulling van innovatie. Iedere sector, maar ook ieder bedrijf, past de IPM-stappen op een wijze toe die het best bij de sector en bedrijf past.

Een aansprekend voorbeeld van het werken volgens de IPM-stappen is de aanpak in de Nederlandse glastuinbouwsector. Glastuinbouw Nederland heeft de IPM-tool 'Weerbaar telen voor een gezond gewas' ontwikkeld. Deze tool wordt gecommuniceerd als een hulpmiddel bij het toepassen van geïntegreerde gewasbescherming (Integrated Pest Management). Bedrijven kunnen de tool gebruiken als checklist en als ideeënbron bij het opstellen van de IPM strategie. Tegelijkertijd is het een vraagbaak voor uitleg over alle aspecten van IPM en weerbaar telen. De IPM Tool is te vinden op:

<https://ipmtool.glastuinbouwnederland.nl/>.

Met de beoogde IPM-aanpak vanuit de voorgestelde SUR wordt een aanpak per sector voorgeschreven die de bedrijven aantoonbaar moeten invullen. Hiermee wordt het initiatief tot innovatie weggenomen van de bedrijven. De Europese Commissie gaat hiermee op de stoel van de ondernemers zitten. Daarnaast betekent deze IPM-aanpak extra administratieve lasten als de ondernemer alle stappen moet registreren.

Met de voorgestelde SUR zou de focus moeten liggen op het stimuleren van het ontwikkelen van IPM-tools voor agrarische ondernemers. De ondernemers hebben behoefte aan een goed en divers gevulde IPM-gereedheidskist. Alleen op deze manier kunnen ondernemers de stap naar de toepassing van weerbare teeltsystemen zetten, met een verminderde inzet van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

- LTO Nederland pleit voor de ondersteuning van de ontwikkeling van IPM-tools en dat hiervoor financiële middelen beschikbaar worden gesteld.

Focus op milieu-impact van gewasbeschermingsmiddelen

De Europese Commissie kiest in het voorstel voor het meten van het aantal gebruikte kilogrammen met de Harmonized Risk Indicator (HRI). Het Nederlands agrarisch bedrijfsleven pleit voor een andere benadering.

De Nederlandse land- en tuinbouw kenmerkt zich door een hoge productie per oppervlakte-eenheid. De eerste stap daarom zou moeten zijn het meten van het gebruik van gewasbescherming per geoogst product. Zo is het aantal kilogrammen toegepast middel per geoogst product laag. Dit doet meer recht aan de teeltsystemen in Nederland, ook biedt het een beter perspectief op hoe duurzaam een product tot stand komt.

De verlaging van risico's en van milieubelasting kan worden ingevuld door technische ontwikkelingen, zowel door precisietechnologie als door emissiereductie. Het Nederlands agrarisch bedrijfsleven zet hier volop in, in samenwerking met partners waaronder het ministerie van LNV.

De Brusselse regels hebben onder andere tot doel het beschermen van mens en milieu tegen chemische gewasbeschermingsmiddelen. Dan is het meten van kilogrammen onvoldoende en moet de focus verschoven worden naar de milieu-impact, de volgende stap. Dit wordt hieronder nader aangegeven.

Het agrarisch bedrijfsleven werkt al een aantal jaren samen met de Nederlandse overheid in de ontwikkeling van [de Milieu-indicator Gewasbescherming \(MIG\)](#). Het doel van dit project is een indicator met bijbehorende berekeningsystematiek te ontwikkelen die:

- op een integrale manier de effecten van de toegepaste gewasbeschermingsmiddelen beschrijft (zoveel mogelijk impacts op milieu en biodiversiteit);
- die aansluit bij de behoeften en wensen van sector, markt en maatschappij;
- de impact van een teelt op een eenduidige en transparante manier berekent;
- en internationaal (conceptueel) toepasbaar is en draagvlak heeft.

De Nederlandse agrarische sector vindt deze tool belangrijk, omdat boeren en tuinders deze indicator kunnen gebruiken om keuzes te maken voor het inzetten van maatregelen en middelen om uiteindelijk de milieulast in hun teelt te minimaliseren. Daarnaast geeft een dergelijke indicator meer inzicht in de milieulast en transparantie naar de markt en maatschappij. Het project bevindt zich in een afrondende fase.

- LTO Nederland pleit ervoor dat het gebruik van middelen in de land- en tuinbouw door ondernemers wordt beoordeeld op milieu-impact, en niet op hoeveelheden kilogrammen. De Milieu-indicator Gewasbescherming is hiervoor het meest geschikte instrument.

Al grote reductie bereikt met gebruik gewasbeschermingsmiddelen

Ondernemers in de Nederlandse land- en tuinbouwsector werken al langere tijd hard aan de verduurzaming van gewasbescherming. En niet zonder resultaat, zo blijkt uit trends in onder meer milieulast en emissies. De informatie over emissies naar het oppervlaktewater en normoverschrijdingen is te vinden in de [digitale Gewasbeschermingsmiddelenatlas](#).

Verder blijkt uit informatie uit de sector dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in Nederland de afgelopen jaren substantieel is afgenomen. De [officiële cijfers van het CBS](#) bevestigen dit.

- ➔ LTO Nederland is van mening dat in de reductiedoelen de eerder gerealiseerde vermindering van het gebruik van middelen moet worden meegenomen.

Nederlands agrarisch bedrijfsleven investeert in verduurzaming

Het Nederlandse bedrijfsleven neemt al jaren het initiatief voor onderzoeks- en kennisverspreidingsprojecten. Het bedrijfsleven draagt ook een deel van de kosten en investeert zo jaarlijks enkele miljoenen euro's in de verduurzaming van de teeltsystemen. Een deel van de projecten vindt plaats onder de [topsectoren](#), waarin bedrijfsleven, overheid en onderzoek samenwerken. Eén van de speerpunten van de topsectoren is kringlooplandbouw: een gezonde, robuuste bodem en teeltsystemen gebaseerd op agro-ecologie en zonder schadelijke emissies naar grond- en oppervlaktewater.

Samenwerken aan verduurzaming

De Nederlandse overheid heeft in 2019 de [Toekomstvisie Gewasbescherming](#) gepresenteerd. In deze visie wordt het beeld geschetst dat in 2030 de land- en tuinbouw in Nederland bestaat uit een duurzame productie met weerbare planten en teeltsystemen, waardoor ziekten en plagen veel minder kansen krijgen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zo veel mogelijk kan worden voorkomen. Daar waar gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt, is dit conform de principes van geïntegreerde gewasbescherming, nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen. Hiermee wordt tegelijkertijd een blijvend economisch perspectief voor de land- en tuinbouw gerealiseerd. De visie kent drie strategische doelen:

- a. Plant- en teeltsystemen zijn weerbaar;
- b. Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden;
- c. Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.

Het doel met deze aanpak is te voldoen aan de normen van de Kaderrichtlijn Water.

Voor de uitvoering van deze visie is het [Uitvoeringsprogramma gewasbescherming 2030](#) opgesteld. De rijksoverheid werkt met een groot aantal partijen samen in de uitvoering hiervan, waaronder met LTO Nederland namens de Nederlandse land- en tuinbouw, om de drie strategische doelen te realiseren.

In vervolg op het Uitvoeringsprogramma hebben LTO Nederland en de sectororganisaties het initiatief genomen om het Praktijkprogramma '[Weerbaarheid in de Praktijk](#)'. Kern van dit praktijkprogramma is de versnelling van doorontwikkeling en toepassing van bouwstenen voor weerbare, nagenoeg emissieloze teeltsystemen in de praktijk. Met in totaal 14 sectorale pilots en twee horizontale thema's is dit programma in de 2^e helft van 2021 gestart. Het programma wordt medefinancierd door de Nederlandse overheid.

Twee voorbeelden van aansprekende sectorale pilots in de praktijk:

1. [Kas als Ecosysteem, een pilot op initiatief van Glastuinbouw Nederland](#).

Het doel van deze pilot is de verdere opbouw, toepassing en implementatie van het ondergrondse en bovengrondse ecosysteem in diverse teeltsystemen in de glastuinbouw ten einde de hoeveelheid milieu-impact te verlagen en te komen tot een robuust weerbaar ecosysteem in de glastuinbouw. Nadruk in de pilot ligt op IPM-stappen Preventie – Monitoring – Besluit nemen - Niet-chemische methoden - Leren en optimaliseren. Voor het in stand houden van het ecosysteem is de beschikbaarheid van een back-up met integreerbare middelen noodzakelijk.

2. [Ontwikkeling duurzame teelt consumptieaardappelen in ketenperspectief](#).

Dit is een praktijkpilot op initiatief van LTO Nederland vakgroep akkerbouw en vollegrondsgroente. Het in ketenverband ontwikkelen van de duurzame teelt van consumptieaardappelen, die bijdragen aan het verdienvermogen van de telers van deze aardappelen en het creëren van toegevoegde waarde door de telers. Uitgaande van het perspectief van de teler. De basis hierbij is het toepassen

van nieuwe resistente rassen en het uitgaan van de eindgebruiker van de fritesaardappelen (fastfoodketen) voor het produceren van duurzame frites. Met de pilot, een small win, wordt vanuit de teelt ingezet op het systeemdenken in de teelt en in de keten. Voor het in gang zetten van een bredere beweging ligt in de pilot de focus nadrukkelijk op kennisontwikkeling en -verspreiding.

- ➔ Tot slot. De minister van LNV heeft de Tweede Kamer meermaals geïnformeerd dat het nu lopende Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming invulling geeft aan de Boer-tot-bord strategie en de nu voorliggende tekst voor de Sustainable Use Regulation. Daarom roept LTO Nederland de minister van LNV en de Tweede Kamer op om de nu voorliggende Sustainable Use Regulation af te wijzen. De verordening leidt alleen tot nog meer regels en eisen, het draagt niet bij aan de verduurzaming van de Nederlandse land- en tuinbouw.